

SocialdepartementetSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att ta fram och sprida kunskapsmaterial utifrån regelverket kring utreseförbud för barn

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida kunskapsmaterial om det nya regelverket om ett utvidgat utreseförbud för barn, som föreslås träda i kraft den 1 juni 2024 (prop. 2023/24:72).

Kunskapsmaterialet ska göras tillgängligt och spridas nationellt och främst riktas till yrkesverksamma inom t.ex. socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola och polis samt annan anmälningsskyldig personal. Socialstyrelsen ska också förbereda och stödja implementeringen av kunskapsmaterialet bland relevanta målgrupper.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs inhämta kunskap och synpunkter från Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) samt föra dialog med Jämställdhetsmyndigheten, Barnombudsmannen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Socialstyrelsen ska senast den 31 maj 2025 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget och senast den 31 mars 2027 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet). Av slutredovisningen ska det framgå vilken bedömning Socialstyrelsen gör avseende resultat och effekter av uppdraget. Socialstyrelsen ska dessutom redovisa en uppföljning av hur kunskapsmaterialet används och sprids. Socialstyrelsen ska inhämta synpunkter från Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) när delredovisning och slutredovisning tas fram.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2024 använda 1 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet för budgetåret 2024 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 8 – del till SOS.

För uppdraget får Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) under 2024 använda 1 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet för budgetåret 2024 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagsposten 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2024.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2025 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Enligt gällande rätt ska ett utreseförbud meddelas för den som är under 18 år om det finns en påtaglig risk för att han eller hon förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas (31 a § lagen [1990:52] med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU).

Den 22 februari 2024 beslutade regeringen propositionen Ett utvidgat utreseförbud för barn (prop. 2023/24:72). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2024 och innebär att utreseförbud även ska kunna beslutas om det finns en påtaglig risk för att den som är under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige och för att hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön eller på grund av den unges missbruk av beroendeframkallande medel, brottsliga verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Utvidgningen motsvarar kriterierna för att besluta om vård enligt LVU med den skillnaden att det är riskerna i boendemiljön under en utlandsvistelse som ska bedömas i stället för riskerna i hemmet när det gäller brister i omsorgen (jfr 2 § LVU). När det gäller den unges eget beteende är det riskerna under utlandsvistelsen som ska bedömas (jfr 3 § LVU).

Jämställdhetsmyndigheten konstaterar i sin rapport När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd (2023:15), att myndigheter behöver utveckla sitt arbete med risk- och skyddsbedömningar i ärenden där barn och unga riskerar ett bortförande. Jämställdhetsmyndigheten konstaterar också att nuvarande reglering när det gäller utreseförbud inte används i tillräcklig utsträckning i de ärenden där det finns en uttalad risk för bortförande av flickor i syfte att de ska ingå barnäktenskap eller könsstympas. Det förekommer även att ansökan om utreseförbud görs först när barnet redan är försvunnet.

Regeringen anser att det är av största vikt att aktörerna på området, särskilt socialtjänst, men även hälso- och sjukvård, skola och polis är väl insatta i regelverket för att förslaget om ett utvidgat tillämpningsområde för utreseförbud ska få avsedda effekter och leda till ett utökat skydd för barn mot skadliga utlandsvistelser. Det är av stor vikt att aktörerna på området är väl förtrogna med sådana omständigheter som typiskt sett ger anledning till oro för att ett barn riskerar att utsättas för en skadlig utlandsvistelse och att kunskap finns om grupper som kan vara extra sårbara, t.ex. barn med funktionsnedsättning. Kunskapshöjande insatser är även centrala mot bakgrund av den desinformationskampanj om LVU som för närvarande pågår.

För 2025 och 2026 beräknas 1 500 000 kronor tilldelas Socialstyrelsen och 1 500 000 kronor tilldelas Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn), under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Lisa Dahlgren

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Justitiedepartementet/KRIM, L2, L5, PO, DÅ

Utrikesdepartementet/KC

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM

Utbildningsdepartementet/UH

Barnombudsmannen

Brottsförebyggande rådet Brottsoffermyndigheten

Folkhälsomyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten

Kammarkollegiet

Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn)

Länsstyrelserna (inklusive Länsstyrelsen i Östergötlands län och Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck)

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Polismyndigheten

Åklagarmyndigheten

ECPAT Sverige

Rädda Barnen

Rädda Barnens Ungdomsförbund

Svenska Barnläkarföreningen Sveriges Kommuner och Regioner

UNICEF Sverige